

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Валентин Дойчев Дойчев, Тракийски университет, АФ, Стара Загора, член на Научно жури (Заповед No РД - 05-48.29.03.2021 год., на Председателя на ССА, София).

Относно дисертационен труд на тема "Генетични насоки в развъдния процес и потребности от хранителни вещества при свине от различни произходи", представен от редовен докторант Катя Димитрова Енева, по докторска програма "Свиневъдство", професионално направление 6.3 Животновъдство, към Земеделски институт гр. Шумен, за придобиване на образователна и научна степен "Доктор" Проучването е проведено под ръководството на проф. дн Апостол Апостолов и проф. дн Радка Недева.

Актуалност на дисертационната тема.

Дисертационният труд на докторантката Катя Енева третира актуален проблем на съвременното свиневъдство. Съвременните породи и хибриди свине са подложени на интензивен селекционен натиск за повишаване на продуктивните качества. Големият генетичен прогрес реализиран при съвременните породи свине, през последните десетилетия, изисква адекватно актуализиране на хранителните норми. Това ще позволи актуалното задоволяване на техните потребности от хранителни вещества. Установяването на прецизния баланс протеин / енергия, както и балансът на аминокиселините ще позволят реализиране на генетичния потенциал на свинете за висока продуктивност. От друга страна, интензивния растеж, отличното оползотворяване на фуража, високото съдържание на нетлъсто месо в трупа и отличното качество на месото трябва да бъдат постигнати посредством хранене недопускащо азотно замърсяване на околната среда. Постигането на всички тези изисквания налага задълбочено изучаване на непрекъснато променящите се потребности на животните от хранителни вещества.

Оценка на литературния преглед.

Литературният преглед е подробен и изчерпателен, като по много балансиран начин представя характерните особености на селекционния процес в съвременното свиневъдство. Подробно са разгледани особеностите на чистопородното развъждане, кръстосването и хибридизацията в свиневъдството. Докторантката детайлно разглежда класическите и съвременните методи на селекция и методиките на тяхното съчетаване в процеса на усъвършенстване на популациите. Засегнати са също достиженията на молекулярната генетика и е споменато значението на редица гени за угоителните способности, кланичните качества и качеството на месото на

свинете. Споменати са също някои установени от науката взаимодействия между тези гени, както и настъпили мутации при тях. Задълбочено е анализиран и въпросът за взаимодействието на различните генотипи с дажбените равнища и осигуреното съотношение протеин / енергия, както и с баланса на аминокиселините.

Цел и задачи на изследването

Целта на дисертационния труд е правилно формулирана.

Задачите за постигане на набелязаната цел също са добре формулирани и достатъчно всеобхватни. Приятно впечатление прави набелязването на задачи от областта на молекулярната генетика.

Оценка на раздел "Материал и методи".

Разделът е изложен на 18 страници като описанието е изчерпателно, точно и много подробно. Работено е по съвременни методи на изследване, а данните са обработени по подходящи за целта статистически методи. Разделът е допълнително онагледен с 1 снимка и 5 таблици.

Прави впечатление разнообразието от генотипи с които е работила докторантката. Проучването е проведено върху животни от различен генотип, както следва: чистопородни животни от Дунавска бяла порода и кръстоски АЛхП, [♀ (ДБ) x ♂ (АЛ x П)] и [♀ ДБ x (АЛхП) x ♂ (ДЛ)]. Изследванията включват общо 8 опита обхващащи голям брой животни (общо 1027). Освен това проучването обхваща почти целия спектър от продуктивни показатели при свинете, а именно репродуктивни качества на нерезите, угоителни способности на ремонтни и угоявани прасета и кланични качества на угоявани прасета. Проведен е и физиологичен опит за установяване на смислаемостта на хранителните вещества.

Качествата на семенната течност са проучвани върху нерези от три произхода - чистопородни (ДБ), двупородни кръстоски (АЛ x П) и четирипородни кръстоски [♀ ДБ x ♂ (АЛ x П) x ♂ ДЛ], като общо са изследвани 538 еякулата.

Мисля, че работата би спечелила, ако в изследването бяха попаднали и репродуктивните качества на свинете (брой живо родени, маса при раждане, маса при отбиване, млечност и брой отбити). Това би затворило целия спектър на продуктивните качества, а да не забравяме и фактът, че именно репродуктивните качества на свинете са в основата на икономическата рентабилност на подотрасъла.

Прави добро впечатление, че е използвана съвременна апаратура за измерване на дебелината на сланината и на *m. longissimus* и определяне на тази база на процента на "нетлъсто месо" в трупа.

Към раздела имам следните бележки:

В т. 3. от раздела материал и методи е описана схемата на експеримента при който са отчетени кланичните качества на прасетата, но в таблица 1,

където са представени всички проведени експерименти, в рамките на проучването, никъде не се споменава за кланични качества.

Считам, че вместо използвания в дисертацията израз "постно месо", би трябвало да се ползва изразът „нетлъсто месо“, който намирам за по-правилен.

В т. 3 от „Материал и методи“ е ползван израза „физикохимичен състав на месото“. Мисля, че по-правилно е да се напише „физични свойства и химичен състав на месото“

В същата точка, таблицата поясняваща схемата на опита не е номерирана.

Оценка на получените резултати и техния анализ

Получените резултати са систематизирани в 8 основни раздела на 44 страници. Данните от опитите са онагледени в 23 таблици и 5 фигури.

Проучването е обширно, като обхваща много показатели. Получените резултати са задълбочено интерпретирани и се забелязва умението на авторката да открие най-същественото.

Направените в дисертационния труд изводи произтичат от получените резултати и отговарят на поставената цел на проучването. Те дават обстойна и целенасочена информация за влиянието на изследваните фактори върху продуктивните качества на свинете.

Освен споменатите до тук забележки ще си позволя да посоча още някои пропуски и неточности:

- според мен по-добре би било вместо изразът „извержения“ да се използва „изпражнения“ или „фекалии“. Последната дума е използвана на някои места.
- таблиците в дисертацията не следват последователна номерация, а за всеки раздел започват с No 1, което създава дублиране на техните номера и объркване.
- навсякъде се използва изразът „интензитет на растежа“. Според мен по-благозвучен е изразът „интензивност на растежа“
- в таблица 19 от раздел Резултати и обсъждане дебелината на гръбен мускул е дадена в мерни единици cm^2 , което според мен е грешка. Съдейки по методиката, по която е работено вероятно става въпрос за дебелина в mm.
- при обсъждането на някои от резултатите – репродуктивните качества на нерезите и угоителните способности на прасетата – се споменава за влиянието на средата (в някои случаи значително) върху продуктивните показатели на животните. Държа да отбележа, че в съвременното свиневъдство при наличието на модерна техника за климатизация на помещенията е недопустимо да се говори за влияние на средата (температурата) върху продуктивността на свинете.

Авторефератът отразява правилно приложените методи на изследване и дава добра представа за основните резултати от проучването.

Във връзка с дисертацията са публикувани 3 научни труда, като на единият от тях докторантката е самостоятелен автор, а на единият, от двата колективни труда, е водещ автор.

Заключение:

Споменатите забележки и пропуски по работата в никакъв случай не касаят съществуването на научния труд, а са от техническо и терминологично естество.

Въз основа на изброените достойнства на дисертацията, отчитайки обема на проведеното проучване и широтата на познанията на авторката считам, че дисертационният труд дава основание за присъждането на Катя Димитрова Енева на образователната и научна степен „доктор“.

28.04.2021 г.
Стара Загора

доц. д-р Валентин Дойчев